

**Leiderdorps
Kamerorkest**

Zaterdag 03.02.2018

Paleiskerk Paleisstraat 8

Den Haag | 20.15

Zondag 04.02.2018

Vredeskerk Van Vollenhovenkade 24

Leiden | 15.00

PROGRAMMA

Denkend aan Holland...

Herinnering aan Holland

Denkend aan Holland
zie ik breede rivieren
traag door oneindig
laagland gaan,
rijen ondenkbaar
ijle populieren
als hoge pluimen
aan den einder staan;

en in de geweldige
ruimte verzonken
de boerderijen
verspreid door het land,
boomgroepen, dorpen,
geknotte torens,
kerken en olmen
in een grootsch verband.

de lucht hangt er laag
en de zon wordt er langzaam
in grijze veelkleurige
dampen gesmoord,
en in alle gewesten
wordt de stem van het water
met zijn eeuwige rampen
gevreesd en gehoord.

Hendrik Marsman

Herinnering aan Holland is een gedicht van de Nederlandse dichter Hendrik Marsman (1899 - 1940), voor het eerst gepubliceerd in 1936. Marsman schreef dit realistische gedicht tijdens zijn verblijf aan de Middellandse Zee.

PROGRAMMA

Samuel Schuijjer - Zomernacht idylle

(wereldpremière)

Willem Pijper - 6 Adagio's

Jurriaan Andriessen - Ouverture Den Haag

(met film over Den Haag uit 1954)

pauze

Aan het woord:

3 februari> Eleonore Pameijer, fluitiste en zakelijk coördinator Leo Smit Stichting
en bestuurslid Willem Pijper Stichting, oprichter en artistiek leider Leo Smit
Stichting

4 februari> Carine Alders, zakelijk coördinator Leo Smit Stichting

Jan van Gilse - Symfonie nr. 2

Over dit concert in klank en beeld

Je zult vandaag een bijzonder concert meemaken. Ten eerste omdat we een wereldpremière spelen van een compositie die onze klarinetist Winand van de Kamp opgediept heeft uit de archieven van het Nederlands Muziek Instituut (NMI). Hij stuitte erop toen we op zoek waren naar zomermuziek voor het concert van afgelopen juni. Alleen de geschreven partituur was beschikbaar dus heeft onze hoboïst Charles Fransen deze gedigitaliseerd en er partijen van gemaakt. We hopen dat je vandaag kunt genieten van dit prachtige stukje romantiek van Samuel Schuijjer. We zullen de digitale bladmuziek aan het NMI geven zodat die ook voor anderen toegankelijk is.

‘Het geeft veel voldoening om met de digitalisering van de partituur Samuel Schuijjer aan de vergetelheid te onttrekken.’

Ten tweede is het concert bijzonder omdat we de film draaien waar Jurriaan Andriessen zijn geestige muziek voor geschreven heeft. De film geeft een mooi beeld van Den Haag in de jaren vijftig en muziek en beeld versterken elkaar.

Ten derde is het bijzonder dat onze bassiste Doortje van Ginneken ter gelegenheid van dit concert aquarellen heeft gemaakt, geïnspireerd op de plaatsen waar de Hollandse meesters hun muziek opschreven. Charles Fransen heeft het ontstaan van de aquarellen op video vastgelegd. We vonden het beroemde gedicht van Hendrik Marsman Herinnering aan Holland mooi passen bij de sfeer van het concert, dus hebben we deze tekst gebruikt voor bij de aquarellen.

Fia Sanders

Doortje van Ginneken

Met enige gretigheid naar informatie over deze interessante componisten in dit programma heb ik voor de vertoonde aquarellen gezocht naar hun woon- en werkomgeving.

De Duitse bezetting was een grijze wolk boven hun artistieke leven. Verdrietige verhalen over vervolging en vermoorde zonen, verdwenen koffertjes met prachtige partituren en schuilplaatsen. Ondanks of dankzij het feit dat ze leefden in een donker verkerend Nederland, schreven ze lyrische en romantische muziek. Het Hollandse karakter spreekt in alle composities door.

Met een schets in verf heb ik geprobeerd hun ziel in de werksfeer waar ze hun composities maakten weer te geven.

De **aquarellen** zijn voor u – speciaal voor dit concert- **te koop voor € 150.**

Over het LKO

De veertig leden van het LKO zijn voor een groot deel musici voor wie muziek een 'uit de hand gelopen hobby' is. We willen samen iets moois op de planken zetten. Het samen is daarbij zeker zo belangrijk als het moois. We spelen afwisselend repertoire, van barok, klassiek en romantiek tot modernere muziek.

Behalve met onze eigen concerten zijn we een paar keer per jaar te horen als begeleidingsorkest voor een koor of voor andere gelegenheden. In het voorjaar staat er een begeleiding van de Seaside Singers uit Noordwijk op het programma en in november *Die Jahreszeiten* van Haydn samen met Exultate Deo uit Voorschoten.

In juni spelen we in samenwerking met Kammerorchester Berliner Cappella de **Vijfde symfonie** van **Tsjaikovski** in Leiden en Berlijn.

Daarnaast voeren we ook een Nederlands werk uit, een ouverture van Johannes Viotta.

Dirigent Dick van Gasteren

‘Je wordt dirigent uit de drang te communiceren en jouw visie op de muziek tot klinken te brengen. Orkesten zonder dirigent bestaan bij de gratie van compromissen, met als gevolg een middle-of-the-road interpretatie, maar ik heb liever dat mensen het lelijk vinden, dan dat ze niks vinden.’

Aldus onze dirigent Dick van Gasteren, die met zijn unieke en creatieve programmaideeën en zijn schat aan culturele kennis en vermakelijke sociale anekdotes wekelijks zijn muzikale visie met ons deelt. Zo past hij uitstekend bij de traditie van het LKO dat met zijn verhalende en humorvolle concerttitels als ‘Boer zoekt vorm’ en ‘Van satyr tot zeemeermin’ altijd de grenzen opzoekt.

Van Gasterens eigen muzikale opleiding begon met cellolessen op negenjarige leeftijd. Het resulteerde in twee muziekstudies aan het Koninklijk Conservatorium in Den Haag: cello (bij Anner Bijlsma) en orkestdirectie (bij Jan Stulen). Hij studeerde kunstgeschiedenis en rechten aan de Universiteit Leiden en verkreeg in 2003 de titel Meester in de Rechten.

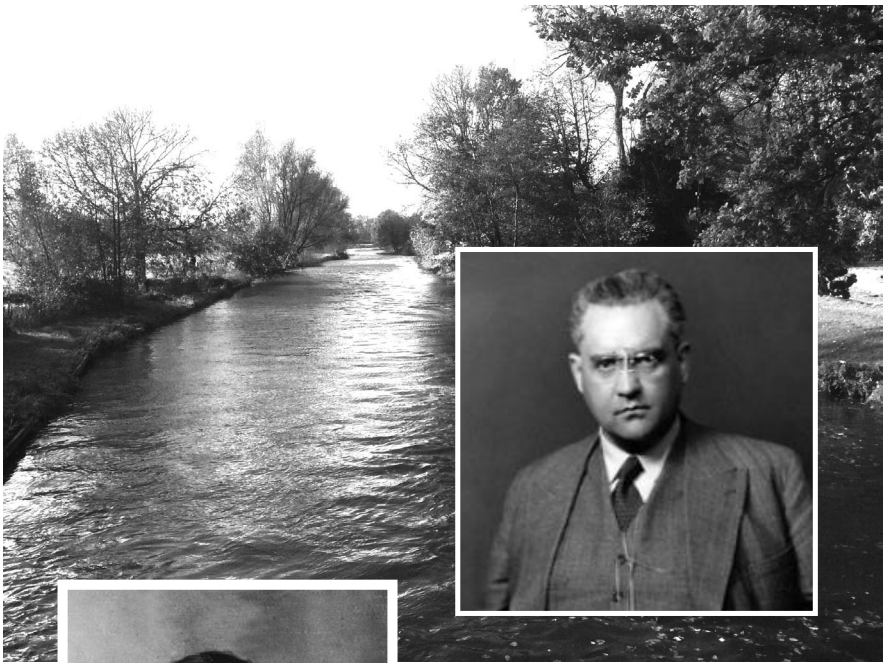
Van Gasteren dirigeerde onder andere het Limburgs Symfonie Orkest, Noordhollands Philharmonisch Orkest, Nürnberger Symphoniker en Wiener Klangforum Orchester, alsmede operaproducties aan het Oldenburgisches Staatstheater (Othello, Don Pasquale, Die Fledermaus) en de Koninklijke Schouwburg Den Haag (Attima, de Nederlands-Indonesische opera van Constant van de Wall).

Daarnaast was Van Gasteren te zien in twee afleveringen van het tv-programma Het Klokhuis over het beroep dirigent. In oktober 2010 verscheen van zijn hand bij de Walburgpers het boek *Over jeugdorkesten en de didactiek van het dirigeren*. Hij is sinds 2013 vaste dirigent van het LKO.

Annelies Storms

Denkend aan Holland

‘Denkend aan Holland’, dicht Hendrik Marsman in 1936. Hij ziet een vredig land voor zich waarvoor het wassende water de grootste bedreiging vormt. Vier jaar later breekt de Tweede Wereldoorlog uit die als een dikke muur door het landschap van de geschiedenis snijdt. Ze lijken nog zo dichtbij, die vooroorlogse jaren, maar toch ook zo ver weg.

Componisten:

vlnr Willem Pijper (1894-1947)

Jan van Gilse (1881-1944)

Slapende idylle

Een stapel bladmuziek bij het oud papier: dat was alles wat er restte van de muzikale nalatenschap van Samuel Schuijjer (1873-1942). Uit oude kranten-artikelen duikt het beeld op van een muzikale duizendpoot, een spin in het web van het Haagse muziekleven. Hij stond voor het Residentie Orkest tijdens de roemruchte concerten in het Scheveningse Kuhrhaus. Evengoed leidde hij Mannenzangvereniging Apollo en luisterde met zijn salonorkest diners en soirees op. En met zijn eigen muziekschool heeft hij ongetwijfeld aan de wieg gestaan van heel wat Haags muzikaal talent.

Als componist stond hij soms in de schijnwerpers, maar bleef hij in eigen land vaak in de schaduw. In 1930 prijkt zijn foto fier op de voorpagina van de *Haagsche Courant*. 'Sam Schuijjer – de musicus van wie thans reeds zeven maal een compositie bekroond is', staat eronder. De première van zijn opera *Madeleine* in 1919 trekt de aandacht van *De Telegraaf*: 'Sam Schuijjer is een dier zeldzame Nederlandsche musici, die een operamelodie kunnen schrijven.' En een deel uit de opera verscheen tot in Amerika in druk. Orkesten in Duitsland en Frankrijk voerden composities van hem uit.

Maar in een interview in dagblad *Het Volk* ter gelegenheid van zijn zestigste verjaardag klaagt Schuijjer zich over de geringe aandacht in eigen land. Zijn kasten liggen vol met onuitgevoerde manuscripten. Daaronder is ongetwijfeld ook de *Zomernacht idylle* die hij rond 1930 voor groot orkest componeerde. Dan wordt het stil rondom Schuijjer. De oorlog breekt uit en de joodse musicus wordt geweerd uit het culturele leven. In 1942 komt Schuijjer om in concentratiekamp Auschwitz.

Kinderen vinden jaren later de stapel bladmuziek. Zo belandt Schuijers werk gelukkig in het Nederlands Muziek Instituut. Daar liggen liederen, kamermuziek, orkestwerken en een opera te wachten om wakker te worden gekust.

Vrijmetselaarsmuziek

Moest Schuijjer vechten om zijn werken uitgevoerd te krijgen, collega Willem Pijper (1894-1947) zat om aandacht niet verlegen. Hij gold in de eerste helft van de 20ste eeuw als Nederlands meest toonaangevende componist. Met zijn kiemceltechniek bedacht hij een nieuw compositiemodel. Het geeft veel van zijn composities een zekere strengheid. Even onbuigzaam was hij als schrijver over muziek. Met zijn vlijmscherpe pen kon hij collega's maken of breken. Maar Willem Pijper had ook een andere, zachtere kant. In 1938 trad hij toe tot de Orde van de Vrijmetselaars die het opgeven van de eigen individualiteit en het opgaan in een groter verband als een levensdoel beschouwt.

Hoever Pijper op die weg gevorderd is, toont hij in zijn *Zes Adagio's*, die hij schreef om de inwijdingsceremonie te begeleiden. Hier maakt de componist zich volledig ondergeschikt aan een hoger doel. Elk element in het stuk – de lengte van de delen, de motieven, de maatsoort, ja zelfs de instrumentatie – heeft een diepere betekenis.

In het eerste Grave komen de broeders de tempel binnen op het karakteristieke lang-kort-lang ritme van Mozarts *Die Zauberflöte*. De volgende delen begeleiden de drie louterende reizen die de kandidaat-ingewijde door zijn eigen innerlijk maakt. Aan het eind daarvan ziet hij het licht. Het vijfde deel verbeeldt de Broederketen: de leden van de loge zijn in al hun verscheidenheid tot een eenheid verbonden. Met het afsluitende Grave verlaten de broeders de zaal.

Groene kerkje waar Van Gilse begraven ligt
Onderduikplek Van Gilse bij R. Escher

Portret van een stad

Nog geen tien jaar na de oorlog is Den Haag weer de levendige stad van weleer. In ieder geval in de ogen en oren van componist Jurriaan Andriessen (1925-1996) en cineast Rudi Hornecker. Het tweetal heeft van de Gemeente Den Haag de opdracht gekregen de stad te vangen in een film met muziek. Jurriaan Andriessen voelde zich met de stad verbonden. Zijn vader Hendrik was er jarenlang directeur van het Conservatorium. Zelf werd hij er muzikaal adviseur en componist van de Haagse Comedie. En had men in de stad muziek nodig voor een officiële gelegenheid – zoals het staatsbezoek van de Thaise koning Rama IX –, dan wist men hem te vinden.

Hoogwaardigheidsbekleders, de heren in rokkostuum, de dames in avondkleding, stromen in 1954 toe bij het Gebouw van de Kunsten om het resultaat te ervaren. Ze zien en horen de fontein op de Hofvijver bruisen. Begeleid door pompende trombones razen trams, bussen en auto's voorbij. De hakken van een deftige dame weerklinken in een kittige klarinet. En op een krijgshaftig ritme galopperen de paarden door de Scheveningse duinen. Er klinken ook serieuzere tonen. Op fiere klanken rijst de Ridderzaal op. Oude gebouwen en historische figuren zijn gevangen in muziek die aan het verleden herinnert. Daar zien we het Kuhrhaus waar Schuijjer eens triomfen vierde. Het echte vuurwerk hebben filmmaker en componist voor het laatst bewaard.

Vergeten symfonie

Als Pijper iemand het leven zuur heeft gemaakt, is het wel Jan van Gilse (1881-1944). De twee mannen raken rond 1920 in Utrecht met elkaar verwickeld in een onverkwikkelijke strijd. Van Gilse dirigeerde er het Stedelijk Orkest en als recensent van het *Utrechts Dagblad* liet Pijper geen spaan van hem heel.

Uiteindelijk restte Van Gilse weinig anders dan orkest en stad te verlaten.

Hij zou nooit meer een vaste positie als dirigent bezetten.

Dat lag allemaal nog in het verschiet toen het Concertgebouworkest onder leiding van Willem Mengelberg zijn *Tweede symfonie* uitvoerde. Van Gilse, student van Humperdinck in Berlijn, was pas 22 jaar en een aanstormend talent. Daniël de Lange noemde het in *Het Nieuws van de dag* 'een zeer verdienstelijk stuk'. 'De muzikale gedachten' vond hij 'gezond, natuurlijk en frisch.'

In Krefeld had hij Gustav Mahler zijn grootschalige *Derde symfonie* horen dirigeren. Dat werk had een verpletterende indruk op hem gemaakt. Zijn eigen symfonie is met zijn drie delen een stuk korter. Koren en solisten komen er niet aan te pas. Maar de gebaren zijn even groot.

Door zijn principiële opstelling - hij weigerde orkesten te dirigeren waaruit joodse musici werden geweerd - kwam Van Gilse tijdens de Tweede Wereldoorlog in aanvaring met de bezetter. Zijn muziek werd verboden. In 1944 stierf Van Gilse, totaal gebroken door de dood van zijn twee door de Duitsers geëxecuteerde zonen, op een onderduikadres. Hij werd onder een valse naam begraven bij het Groene Kerkje in Oegstgeest.

Kasteel Endegeest;
omgeving waar Van Gilse woonde
en passend bij deel 1 uit de 2e Symfonie

Winand van de Kamp
programmatoelichting

Vriend van het LKO

Als vriend maak je bijzondere concerten mogelijk. Steun het LKO en sms 'vriend worden' naar 06-51223269 of stuur een bericht per mail: secretariaat@leiderdorpskamerorkest.nl.

Op de hoogte blijven?

Wil je op de hoogte blijven van de concerten van het LKO, like dan onze Facebookpagina of sms 'op de hoogte blijven' naar 06-51223269.

VOORUITBLIK 2018:

22 april Begeleiding van het Jubileumconcert van de Sea side Singers in Noordwijk.

8-10 juni Tournee naar Berlijn, concert samen met een Berlijns strijkorkest.

24 juni Concert in samenwerking met Kammerorchester Berliner Cappella de Vijfde symfonie van Tsjaikovski in Leiden. Daarnaast voeren we ook een Nederlands werk uit, een ouverture van Johannes Viotta.

Dit concert werd mede mogelijk gemaakt door:

Dick van Gasteren

Door van Ginneken

Charles Fransen - video-editing aquarellen

Formele auteur van de film Ouverture Den Haag: Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid

Sponsor beamer: **MOBILSCOOP**

Winand van de Kamp - programmatoelichting

Annelies Storms, Fia Sanders - overige teksten

Nienke van Oeveren - eindredactie

Frederike Otger - ontwerp

Esloo college - drukwerk

www.leiderdorpskamerorkest.nl

MUZIKANTEN

Eerste viool

Jasmijn Raïs de Grave (cm),
Renée Allaart, Laurens Clignett,
Minneke Coenraad, Joselien Folkers,
Erik van Nieukerken,
Ingrid van Namen, Elise Noordhoek,
Mia Spierdijk-Hartel

Tweede viool

Cornelie Stolk (av),
Jacqueline Balhan, Elise Coenen,
Herman Gombert, Matthijs Meltzer,
Godelieve Voorhoeve

Altviool

Ante Drijver (av), Joop Buijs,
Nienke van Oeveren, Wim Struiksma,
Quirine Kingma, Roald van Os

Cello

Thijs de Graaff (av), Sunje Abraham,
Marleen Bosman,
Christine Noordhoek,
Frederike Otger, Arjen Sein

Contrabas

Door van Ginneken (av),
Theo Hetteema, Nynke Jelles,
Willard van Ooijen

Fluit

Evelien van Ingen Schenau-Smit,
Hilde van der Linden,
Annelies Storms

Hobo

Charles Fransen, Fia Sanders

Klarinet

Erik Klaassens, Winand van de Kamp

Fagot

Marceline Blangé, Esther Steffens

Contrafagot

Marca Schrap

Hoorn

Guido Gerritsen, Rogier Hendriks
Pieter de Ruiter, Wilco van der Tol

Trompet:

Ivan Baas, Isaac Blangé,
Henri Stallenberg

Trombone

Bas de Graeff, André Kouwenhoven,
Lodewijk de Kruijf

Tuba

Simon Admiraal

Pauken

Daan van de Velde

Slagwerk

Huub Simons

Harp

Sophie van Dijk

Piano

Niels van der Kolk

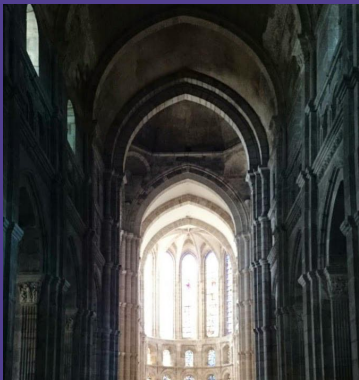

Wij zoeken:

- violisten
- altviolisten
- cellisten
- contrabassisten
- trompettisten

Speel mee met het LKO!

We zoeken op dit moment vooral aanvulling bij de strijkers, maar soms hebben we ook extra blazers en slagwerkers nodig. Wat vind je bij ons? Muzikale uitdaging en een bijzonder warme sfeer. Dat vinden wij niet alleen zelf, maar dat horen we ook vaak terug van onze invallers. Per jaar studeren we drie tot vier programma's in, waaronder ook één of twee koorbegeleidingen. Wij repeteren op dinsdagavond in de Merenwijk. *Kom meespelen tijdens de open repetitie van 13 of 20 februari of doe een project mee!* Mail: secretariaat@leiderdorpskamerorkest.nl

Orkest nodig?

Het LKO is ook actief als begeleidingsorkest van koren.

Voor bijvoorbeeld een Bachcantate in kleine bezetting, het Requiem van Verdi met 80 musici op het podium.

Mail: secretariaat@leiderdorpskamerorkest.nl

